



de Bibliotheek
Bibliocenter

Naar een nieuwe hoofdvestiging voor Bibliocenter

Een visie op hoofdlijnen

12 OKTOBER 2023

Meer ruimte voor Bibliocenter - visie op hoofdlijnen

Bibliocenter loopt aan tegen een aantal belangrijke knelpunten door ruimtegebrek in het huidige gebouw. Daarnaast buigt de gemeente Weert zich over plannen voor het centrumgebied. In een of meer van de varianten waarover wordt gedacht is mogelijk een nieuwe hoofdvestiging van Bibliocenter voorzien.

Bibliocenter heeft Berenschot gevraagd om te helpen bij het maken van een visie op deze ontwikkeling. De hoofdlijnen van deze visie worden in dit document uitgewerkt. In een later stadium zal Bibliocenter een beleidsplan presenteren voor de gehele bibliotheek.

De visie gaat uit van de belangen van verschillende stakeholders, en wel als volgt:

Een ruimere hoofdvestiging van de bibliotheek in Weert is in het belang van

- **Burgers**
- **Binnenstad**
- **Bibliotheek**

We werken deze belangen elk hierna uit. We specificeren en onderbouwen de behoeften. Daartoe staan in de bijlagen enkele overzichten en links naar meer bronnen. Eerst schetsen we landelijke ontwikkelingen over de betekenis van de bibliotheek, en mooie voorbeelden.

Landelijke aandacht en zorg voor bibliotheken

De betekenis van bibliotheken wordt op nationaal, provinciaal en lokaal niveau steeds meer onderkend en gewaardeerd. Ontwikkelingen waar Weert van kan profiteren zijn:

- Staatssecretaris Gunay Uslu heeft een uitgebreide visie gepresenteerd op de waarde van de bibliotheken voor de samenleving, en daar ook middelen voor beschikbaar gesteld. Tijdens de Troonrede is dit door koning Willem-Alexander nog eens onderstreept. Zie [link](#).
- Gemeenten krijgen binnen enkele jaren een zorgplicht voor bibliotheekvoorzieningen, en daar worden ook vanuit het rijk specifieke uitkeringen aan gemeenten voor verstrekt.
- De VOB (Vereniging van Openbare Bibliotheken) heeft uitgewerkt wat de eisen zijn aan robuuste bibliotheekvoorzieningen en daartoe een financieringsmodel ontwikkeld.
- Andere maatschappelijke domeinen evenals het bedrijfsleven ervaren steeds meer de toegevoegde waarde van bibliotheken voor bewoners en werknemers. Bibliotheken kunnen als toegankelijke voorzieningen de aantrekkelijkheid van een regio bevorderen.

Veel gemeenten investeren in hun bibliotheken

Grote steden en kleinere gemeenten investeren in centrale locaties van bibliotheken die zich ontwikkelen tot informatie- en ontmoetingsplekken met een breed cultureel profiel.

Grote
steden



Nieuwe Veste al decennia hét cultureel en educatieve centrum van Breda. Met een bibliotheek, les- en cursusruimten en een concertzaal.



In Den Bosch wordt met **Huis73** een nieuw cultureel en educatief knooppunt gerealiseerd, ook als impuls voor dit deel van het centrumgebied.

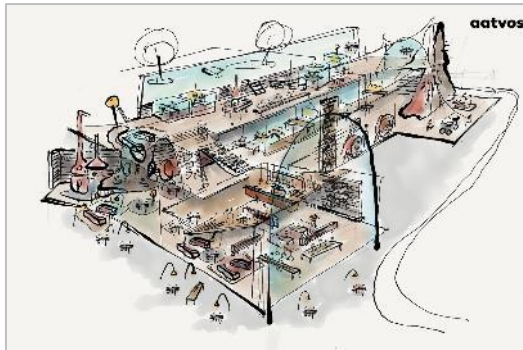


De **LocHal** is een voormalige werkplaats in de Spoorzone van Tilburg. Van 2017 tot 2019 omgebouwd tot centrum voor kunst, cultuur en ontmoeting. Hoofdgebruiker: de bibliotheek.

Vergelijkbaar
met Weert



In het hart van Oisterwijk ligt cultureel centrum **Tiliander**. Het biedt onderdak aan een grand café, een grote theaterzaal, een dans- en muziekschool, diverse oefen- en vergaderruimtes en een bibliotheek.



Het oude V&D-gebouw in Oss transformeert de komende jaren tot een aantrekkelijke plek in het centrumgebied. Met als kloppend hart: **het Warenhuis**, een cultureel en educatief centrum.



HuB.Kerkrade is dé ontmoetingsplek in het gerevitaliseerde stadshart van Kerkrade. Bibliotheek, theater en muziekschool hebben hier hun onderkomen.



De Nobelaer, Etten-Leur: een nieuw cultuurcluster met theater, bibliotheek, kunsttuin, poppodium,

De inwoners profiteren van een actieve bibliotheek

Informatief

De bibliotheek is de beste plek om kennis en informatie voor onze inwoners te ontsluiten.

Bibliocenter ontwikkelt een inhoudelijke visie en activiteiten voor de inwoners van Weert vanuit zijn drie kerntaken:

- Participatie in informatiesamenleving
- Leven lang ontwikkelen
- Geletterde samenleving

Nuttig

De drempel van de bibliotheek is voor inwoners heel laag, ook voor andere behoeften. In de nieuwe locatie kan Bibliocenter, in samenwerking met andere maatschappelijke spelers en de gemeente, diensten leveren zoals loketten en spreekuren. Voorbeelden hiervan zijn:

- Taalhuis i.s.m. partners
- IDO i.s.m. gemeente
- Loket i.s.m. Belastingdienst

Aangenaam

Iedereen is welkom in de bibliotheek. Inwoners kunnen elkaar ontmoeten in een prettige sfeer, koffie drinken en samen activiteiten ontplooiën. Ook kan de bibliotheek ruime studie- en werkplekken bieden aan jongeren en zzp'ers. De bibliotheek faciliteert verder allerlei initiatieven van inwoners en samenwerkingspartners.

Zie o.a. Cultuurroute 2024 en het Bibliocenter Beleidsplan 2021-2024

De binnenstad heeft baat bij aantrekkingskracht

Benutting

Leegstand is funest voor het centrum van een stad. De ruimte die er is, wordt het liefst gevuld met spelers waarvan de toekomstbestendigheid niet in het geding is en die een vaste waarde vormen. De bibliotheek kan die toekomst bieden.

Bestemming

De bibliotheek is een plek in de binnenstad met een zeer groot aantal bezoekers. Het is immers voor inwoners een plek die zij regelmatig komen bezoeken, om mee te doen aan activiteiten maar ook voor het halen en terugbrengen van boeken en andere informatie. Dat maakt niet alleen de bibliotheek levendig, ook de omgeving.

Besteding

Uit diverse onderzoeken blijkt dat bezoekers van bibliotheken gebruik maken van de detailhandel en horeca in de binnenstad. De lokale ondernemers profiteren van deze spinoff. En andersom: de bibliotheek heeft meer aanloop als zij op een aantrekkelijke plek in het centrum van de gemeente is gelegen.

Zie o.a. Werken aan Weert 2030 en het toekomstprogramma voor de binnenstad, Stec Groep, 2022

De bibliotheek zal meer ruimte goed gebruiken

Publiek

Er is in Weert behoefte aan een centrale plek waar naast de bibliotheek ook ruimte is voor Weert FM, het Erfgoedcluster en andere partners in cultuur, onderwijs en het sociaal domein. Er is veel vraag naar ruimten en activiteiten; Bibliocenter moet een wachtlijst hanteren. Van een multifunctioneel centrum profiteren ook andere sectoren en gemeenten in de regio.

Huidige ruimte 1.300 m²

Gewenste ruimte 2.500 m²

Activiteiten

Bibliocenter ziet mogelijkheden voor culturele programmering en nieuwe (leer)activiteiten waar in de huidige locatie geen ruimte voor is, zoals (taal)cursussen, debatten, presentaties, ateliers, labs en makersplaatsen. Meervouwig ruimtegebruik is hierbij behulpzaam en leidt tot een echte 'huiskamer-sfeer': zie de bijlage.

Huidige ruimte 200 m²

Gewenste ruimte 500 m²

Beheer

Op de huidige locatie is te weinig ruimte voor kantoor en opslag. De kantoorruimten zijn bepaald niet 'arbo-proof'. En het ontbreekt aan werk- en overlegplekken voor extra backoffice-taken voor samenwerking met andere vestigingen en gemeenten. Ook ontbreekt het aan opbergruimten. Nieuwe faciliteiten kunnen ook door partners worden gebruikt.

Huidige ruimte 700 m²

Gewenste ruimte 1.500 m²

*Het gewenste bruto vloeroppervlak voor de hoofdvestiging ligt tussen de 3.400 M2 en 4.500 m².
Nu heeft de hoofdvestiging 2.200 m².*

Het pleidooi over de hoofdvestiging samengevat

Wij pleiten voor uitbreiding van en investering in de hoofdvestiging van Bibliocenter, want:

- De betekenis van bibliotheken wordt steeds meer onderkend en gewaardeerd
- Veel gemeenten, ook op de schaal van Weert, investeren in aantrekkelijke hoofdvestigingen
- De inwoners profiteren van een actieve bibliotheek: Weert heeft een aanzienlijke groep inwoners met een lage SES-score. Achterstanden op het gebied van taal en digitale vaardigheden worden door de bibliotheek actief bestreden.
- De binnenstad heeft baat bij aantrekkingskracht voor bewoners en bezoekers
- De bibliotheek kan meer ruimte gebruiken om ook aan andere sociaal-culturele initiatieven huisvesting te bieden.



Bijlagen: bronnen en overzichten

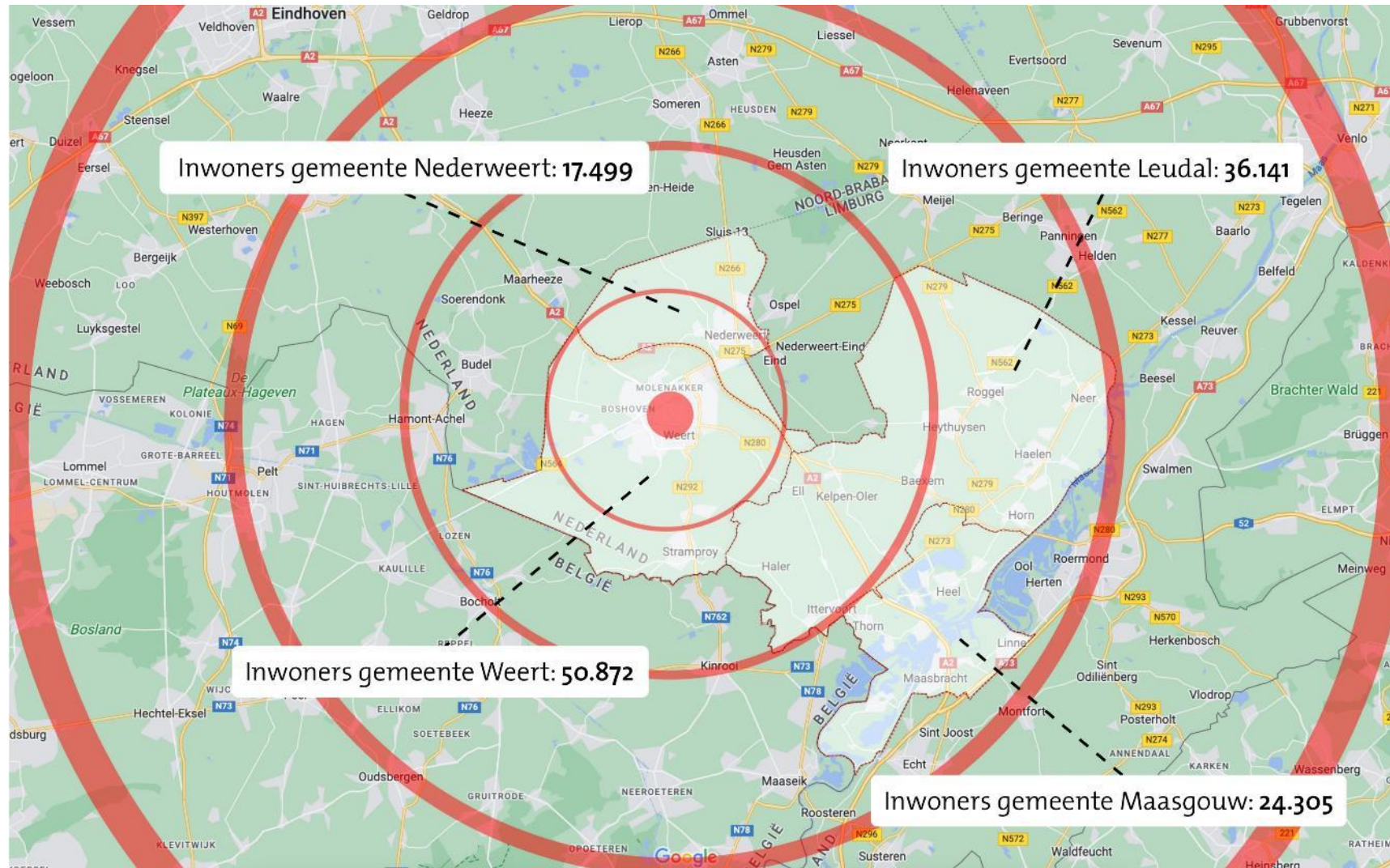
Inhoud van bijlage: bronnen en overzichten

Overzicht	Pagina
• Openbare beleidsdocumenten voor deze visie	11
• Verzorgingsgebied van Bibliocenter	12
• Demografische positie van Weert en regio	13
• Doelgroepen van Bibliocenter op basis van bevolking	14
• Ontwikkeling van bezoekersaantallen van Bibliocenter	15
• Activiteitenpalet van Bibliocenter	16
• Samenwerkingspartners van Bibliocenter	17
• Meervoudig ruimtegebruik	18

Openbare beleidsdocumenten voor deze visie

- [Kamerbrief bibliotheeksector](#) – Staatsecretaris Gunay Uslu beschrijft in deze Kamerbrief hoe groot de maatschappelijke en culturele impact van een goed toegeruste bibliotheek op de stad of wijk kan zijn, en wat daar de randvoorwaarden voor zijn, die gemeenten mede moeten vormgeven.
- [Toekomstbestendig programma voor de binnenstad van Weert](#) – hierin beschrijft Stec Groep de rol en plek van een nieuwe plek voor de bibliotheek als publiekstrekker vol met activiteiten
- [Werken aan Weert 2030](#) – het centrum van Weert in 2030 geschetst als een belevingscentrum: je kunt er wonen, ontspannen, plezier maken, winkelen, nieuwe dingen beleven en cultuur snuiven.
- [Cultuurroute 2024](#) – in deze cultuurvisie beschrijft Weert haar positie als centrumgemeente waar mensen graag wonen, werken en recreëren, en de bijdrage die cultuur aan die positie kan leveren.
- [Bibliocenter Beleidsplan 2021-2024](#) – hierin staat het huidige beleid vanuit de missie '*het creëren van waarde door het samenbrengen van de lokale gemeenschap met de wereld van kennis en lezen*,' uitgewerkt in activiteiten, ook met samenwerkingspartners. Een nieuw plan voor de komende jaren met aandacht voor de plannen met de nieuwe hoofdvestiging wordt voorbereid.

Verzorgingsgebied Bibliocenter en inwoneraantallen



Demografische positie van Weert

Bevolking van Weert

- 50.872 inwoners
- Groei tot 2035: 3,1%
- 23.666 huishoudens
- Groei tot 2035: 5,4%

Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-bevolking/regionaal/groei-en-krimp>

Vergrijzing in Midden-Limburg

- Aandeel 65+ nu: 25,1%
- Aandeel 65+ 2035: 30,9%

Bron: [prognoses via Etil 2023](#)

Laaggeletterdheid

- Totaal: Weert 10%, Nederland 12%
- Werkenden 50+: Weert 17%, Nederland 14%
- Niet actieven 50+: Weert 12%, Nederland 10%
- Laaggeletterdheid is het hoogst in het centrum

Bron: <https://geletterdheidinzicht.nl/dashboard>

Kwetsbaarheid

- 39% van huishoudens heeft inkomen tot € 25.000
- 3% heeft bijstandsuitkering, in Keent en Fatima 6%
- 30% kent eenzaamheid, dat is 40% onder ouderen

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Doelgroepen van Bibliocenter op basis van bevolking

Met behulp van Whize is in beeld gebracht welke doelgroepen er zijn in de gemeente Weert voor cultuur, naar leeftijd, welstand en lifestyle.

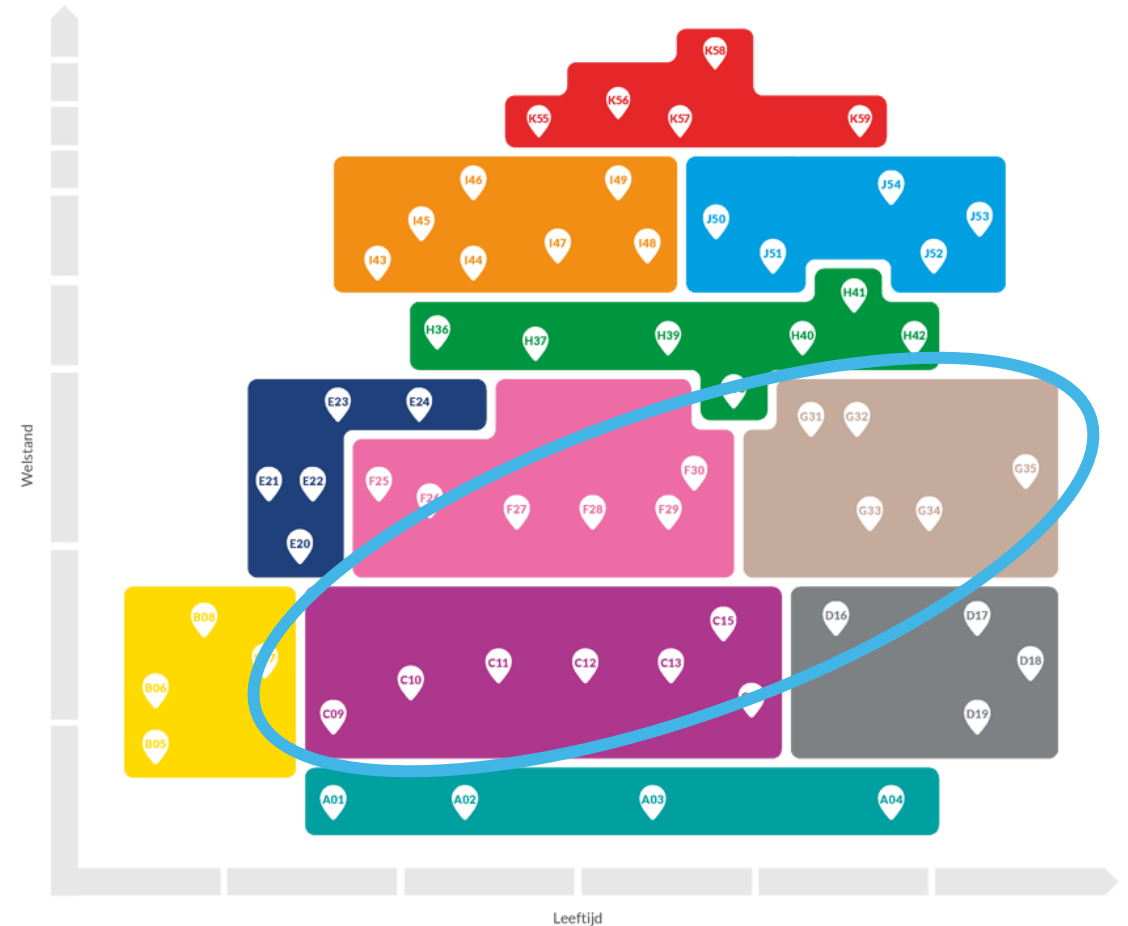
De belangstelling van elk van deze doelgroepen voor bibliotheekaanbod en activiteiten is daarmee goed te identificeren, volgens [dit onderzoek](#).

In Weert zijn de omcirkelde doelgroepen oververtegenwoordigd. Deze groepen hebben niet al te veel te besteden. Zij zijn geïnteresseerd in sociale activiteiten (jongeren) in de omgeving en in lezen (ouderen).

whize

Segmenten en Subsegmenten

- A - Dromen en Rondkomen
- B - Jong en Hoopvol
- C - Volks en Uitgesproken
- D - Bescheiden Ouderen
- E - Stedelijke Dynamiek
- F - Gewoon Gemiddeld
- G - Gezellige Emptynesters
- H - Landelijke Vrijheid
- I - Plannen en Rennen
- J - Zorgeloos en Actief
- K - Luxe Leven



Bezoekersaantallen Bibliocenter vestigingen Weert

De bezoekersaantallen van de hoofdvestiging zijn bijna terug op het niveau van voor de coronaperiode

Vestiging	Bezoekers 2019	Bezoekers 2020 (deels corona)	Bezoekers 2021 (corona)	Bezoekers 2022 (deels corona)	Bezoekers tm augustus 2023	<i>Bezoekers Verwacht 2023</i>
Hoofdvestiging	189.551	126.821	104.842	158.133	113.555	<i>170.332</i>
Vestiging Stramproy	21.461	15.544	15.461	25.550	17.474	<i>26.211</i>
Totaal	211.012	142.365	120.303	183.683	131.029	<i>196.543</i>

Activiteiten van Bibliocenter

Leven Lang Ontwikkelen, ontmoeting en community verbinden op interesses

- Alzheimercafé
- Spreekuren: belasting/ notariaat/ loopbaanbegeleiding/ ondernemersplatform/
- Cursus Buitenlandse talen, 5 verschillende
- Cursussen filosofie / geschiedenis
- Informatieavonden/ lezingen bijv. levenstestament, duurzaamheid, actuele onderwerpen
- Kennismakers: lokaal podium bieden voor burgerinitiatieven
- Haak en brei café wekelijks (camouflage en ontmoeting)
- Mantelzorgbijeenkomst
- Typelessen
- Walk & Talk (voor werkzoekenden)

Cultuur en lezen Geletterde samenleving

- Auteursbezoek lezingen BN-ers in de bieb
- Cursus schrijven
- Leesclubs
- Taallessen Nederlands in groepsverband
- Taalcafé's inloop.
- Diverse 1op 1 taalbegeleiding Nederlands
- Bieb activiteiten zoals Nationale voorleesdagen, Boekenweek, Kinderjury, Zomerlezen etc.

Leesbevordering voor de jeugd en gezinsaanpak

- Babybieb
- Mama café
- Voorlezen in de bieb
- Voorleespret met peuters

Participatie in de digitale samenleving

- Digitaalspreekuren
- Computercursussen diverse
- Ido Informatiepunt Digitale Overheid
- Klik en Tik cursussen
- Digisterker en Digivitaler trainingen

Samenwerkingspartners van Bibliocenter

Belastingdienst / Bibliotheken Brainport / Centrum voor Jeugd en Gezin (Nederweert, Weert) / Cubiss / Curiosity World / De Levende Sollicitatiegids / Digisterker / Eduquaat onderwijs / Erfgoedcluster Weert / Foto Weert / Heemkundevereniging Heitze / Heemkundevereniging Oos Naer / Hoera Kindercentra / Huis voor de Kunsten / Human Kind / Humanitas Kinderopvang / INNOVO (basisschool de Triangel, Linne) / Jeugd / Gemeente Leudal / Gemeente Nederweert / Gemeente Maasgouw / Gemeente Weert / Gezondheidszorg / KlikLeudal.nl / KlikMaasgouw.nl / Koninklijke Bibliotheek / Kr8ig / Kunst van Lezen / LVO, Limburgs Voortgezet Onderwijs (afd. Weert) / Maatschappelijk werk Midden Limburg / Mad Science (wetenschappelijke workshops voor kinderen) / ML 5 / Munttheater / Museum W / Notariaat De Tiendschuur / OndernemersKlankbord / Prins Bernhard Cultuurfonds / Provincie Limburg / Punt Welzijn / RICK Regionaal Instituut Cultuur- en Kunsteducatie / RISSE groep / ROC Gilde opleidingen / Seniorweb / SKOEM, Stichting Katholiek Onderwijs Echt-Maasbracht / SKOM, Stichting Katholiek Onderwijs Maasdal / Sociale Raadslieden Nederweert / SPOLT, Stichting Primair Onderwijs Leudal en Thornerkwartier / Stichting de Aldenborgh geschied- en oudheidkunde / Stichting Lezen / Stichting Lezen en Schrijven (afdeling Midden-Limburg) / Stichting Meerderweert / Stichting Menswel / Stichting Synthese / UWV / Vereniging Limburgse Bibliotheken / Vluchtelingenwerk Limburg / Vorkmeer / Vraagwijzer Gemeente / Werk.kom / Werkgroep Onze Bieb Heel / Wonen Limburg

Meervoudig ruimtegebruik

Het succes van veel multifunctionele gebouwen is gebaseerd op wat wordt genoemd meervoudig ruimtegebruik (ook wel: ruimtelijke synergie). Dit is wat aan zo'n gebouw een 'huiskamer-gevoel' geeft:

- Een podium kan altijd meerdere doelen dienen: voor uitvoeringen en concerten, maar ook voor lezingen, debat-avonden, filmvoorstellingen, voorleesmiddagen et cetera.
- Lesruimten kunnen altijd worden gebruikt voor en door meerdere gebruikers. Dit gebruik kan per dagdeel verschillen: 's ochtends voor bijvoorbeeld een cursus Digisterker, 's middags voor een vergadering, 's avonds voor een educatieve cursus.
- Hetzelfde geldt voor oefenruimten: talrijk zijn de verenigingen en initiatieven die ruimte zoeken om te kunnen repeteren. Aan goede oefenruimten is altijd tekort.
- Studie- en werkplekken kunnen helemaal door een gebouw worden verspreid en ook worden gerealiseerd in/bij verkeersruimten. Hetzelfde geldt voor zitjes en plekken voor ontmoeting.
- In een horecaruimte kunnen zowel gelijktijdig als volgtijdelijk bezoekers verblijven van alle organisaties die in een pand gehuisvest zijn. Ook toevallige passanten kunnen er terecht. Zo ontstaat bij veel cultuurclusters als vanzelf het gevoel in een bijenkorf te zijn beland.



Weert / Utrecht
Oktober 2023

Bibliocenter
www.bibliocenter.nl

Berenschot
www.berenschot.nl